ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

EMP

Wniosek o emeryturę

Data sporządzenia wniosku przez płatnika składek

dd / mm / rrrr

.....

Pieczęć i podpis osoby upoważnionej przez płatnika składek

Instrukcja wypełniania

Wypełnij ten wniosek, jeżeli starasz się o emeryturę z ZUS.

Ustalimy Twoje prawo do emerytury z ZUS i obliczymy jej wysokość. Ustalimy również kapitał początkowy, jeśli nie złożyłeś wniosku w tej sprawie, a kapitał ma wpływ na wysokość Twojej emerytury.

Jeżeli starasz się wyłącznie o emeryturę zagraniczną z państwa, z którym Polska zawarła umowę dwustronną o zabezpieczeniu społecznym – wypełnij tylko formularz wniosku odpowiedni dla państwa, w którym byłeś ubezpieczony (np. WZO-PL-1 dla USA, AU-PL 3 dla Australii, PL-CAN 1 dla Kanady).

Twój wniosek przekażemy do zagranicznej instytucji ubezpieczeniowej, która ustali Twoje prawo do emerytury.

Ważne: Jeśli dane adresowe lub dane dotyczące sposobu wypłaty świadczenia podane w tym wniosku są inne niż ostatnio zgłoszone, dane te przyjmiemy jako obowiązujące i ich podanie potraktujemy na równi z wnioskiem o ich zmianę.

Zanim wypełnisz formularz, zapoznaj się z dołączoną do niego Informacją.

1. Wypełnij WIELKIMI LITERAMI
2. Pola wyboru zaznacz znakiem **X**
3. Wypełnij kolorem czarnym lub niebieskim (nie ołówkiem)

Dane wnioskodawcy

PESEL

Rodzaj, seria i numer dokumentu potwierdzającego tożsamość

Podaj, jeśli nie masz nadanego numeru PESEL

Imię

Nazwisko

Data urodzenia

dd / mm / rrrr

Płeć (K-kobieta/M-mężczyzna)

Nazwisko rodowe (zgodne z aktem urodzenia)

Jeśli podasz nam tę informację, łatwiej Cię zidentyfikujemy i zweryfikujemy dokumenty, które dołączasz. To pole jest dobrowolne.

Poprzednio używane nazwiska

Jeśli podasz nam tę informację, łatwiej Cię zidentyfikujemy i zweryfikujemy dokumenty, które dołączasz. To pole jest dobrowolne.

Imię ojca

Jeśli podasz nam tę informację, łatwiej Cię zidentyfikujemy i zweryfikujemy dokumenty, które dołączasz. To pole jest dobrowolne.

Numer telefonu

Jeśli podasz nam tę informację, ułatwi nam to kontakt w Twojej sprawie. To pole jest dobrowolne

Adres zamieszkania

Ulica

Numer domu | Numer lokalu

Kod pocztowy | Miejscowość

Nazwa państwa

Podaj, jeśli Twój adres jest inny niż polski

Adres ostatniego miejsca zamieszkania w Polsce/ adres miejsca pobytu

Podaj adres ostatniego miejsca zamieszkania w Polsce, jeśli obecnie mieszkasz za granicą, ale wcześniej mieszkałeś w Polsce. Jeśli nie masz adresu zamieszkania, podaj adres miejsca pobytu lub adres ostatniego miejsca zamieszkania w Polsce

Ulica

Numer domu | Numer lokalu

Kod pocztowy | Miejscowość

Adres do korespondencji

Podaj, jeśli adres do korespondencji jest inny niż adres zamieszkania/ adres ostatniego miejsca zamieszkania w Polsce/ adres miejsca pobytu

☐ adres ☐ poste restante ☐ skrytka pocztowa ☐ przegródka pocztowa

Jeśli jako sposób korespondencji wybierzesz:
1. Poste restante – podaj jedynie **kod pocztowy placówki pocztowej** oraz w polu Miejscowość wpisz **nazwę tej placówki**.
2. Skrytka pocztowa / przegródka pocztowa – w polu Numer domu wpisz **numer skrytki/przegródki**, podaj **kod pocztowy placówki** oraz w polu Miejscowość wpisz **nazwę placówki pocztowej**

Ulica

Numer domu | Numer lokalu

Kod pocztowy | Miejscowość

Nazwa Państwa

Podaj, jeśli Twój adres jest inny niż polski

Zakres wniosku

1. Wnoszę o przyznanie emerytury

2. Do obliczenia emerytury proszę przyjąć – wybierz jeden z wariantów:
Nie wypełniaj, jeśli urodziłeś się po 31 grudnia 1948 r. i ubiegasz się o przyznanie emerytury, której wysokość będzie obliczona wyłącznie według nowych zasad.

☐ zarobki pozwalające na ustalenie najkorzystniejszej kwoty świadczenia (zaznacz ten wariant, jeśli nie wiesz, który z niżej podanych sposobów obliczenia podstawy wymiaru emerytury wybrać)

☐ zarobki z 10 kolejnych lat kalendarzowych – wybranych z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym złożyłem wniosek,

od roku ☐☐☐☐ (rrrr) do roku ☐☐☐☐ (rrrr)

☐ zarobki z 10 kolejnych lat kalendarzowych – poprzedzających bezpośrednio rok, w którym nabyłem prawo do zasiłku przedemerytalnego,

od roku ☐☐☐☐ (rrrr) do roku ☐☐☐☐ (rrrr)

☐ zarobki z dowolnych 20 lat kalendarzowych wybranych z całego mojego stażu pracy, przypadających przed rokiem, w którym złożyłem wniosek, tj. z lat:

☐ podstawę wymiaru wcześniej przyznanej renty z tytułu niezdolności do pracy

☐ podstawę wymiaru emerytury przyjętej do ustalenia świadczenia przedemerytalnego

3. Proszę o obliczenie wysokości emerytury według nowych zasad:

☐ TAK ☐ NIE

Ten punkt wypełnij, jeśli spełniasz łącznie następujące warunki:
– urodziłeś się przed 1 stycznia 1949 r.,
– spełniasz warunki do uzyskania emerytury ustalanej i obliczanej według dotychczasowych zasad, przewidzianej w art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale nie masz ustalonego do niej prawa,
– kontynuowałeś ubezpieczenia emerytalne i rentowe po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego.
Jeśli w tym punkcie zaznaczysz TAK, obliczymy Twoją emeryturę na nowych zasadach, jeżeli będzie wyższa od obliczonej na dotychczasowych zasadach.

4. Proszę o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym (OFE) na dochody budżetu państwa:

☐ TAK ☐ NIE

Ten punkt dotyczy niektórych osób, które przystąpiły do OFE. Jeśli przystąpiłeś do OFE i ubiegasz się o przyznanie wcześniejszej emerytury, to powinieneś zaznaczyć TAK, czyli złożyć wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE na dochody budżetu państwa. Tylko jeśli to zrobisz, będziemy mogli przyznać Ci tę emeryturę. Nie dotyczy Cię to, jeśli ubiegasz się o emeryturę na podstawie art. 88a ustawy – Karta Nauczyciela, ponieważ nie jest to warunek przyznania tej emerytury.

Oświadczenia wnioskodawcy

1. ☐ Ubiegam się o świadczenie i aktualnie oczekuję na załatwienie sprawy ☐ Pobieram świadczenie ☐ Nie dotyczy

Wybierz rodzaj świadczenia:

☐ zasiłek chorobowy ☐ wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy ☐ zasiłek z pomocy społecznej

☐ zasiłek opiekuńczy ☐ zasiłek dla bezrobotnych

☐ świadczenie rehabilitacyjne ☐ świadczenie pieniężne z powiatowego urzędu pracy

Podaj nazwę instytucji (zakładu) oraz jej adres

2. ☐ Złożyłem również inny wniosek o świadczenie i aktualnie oczekuję na decyzję w tej sprawie ☐ Mam przyznane świadczenie ☐ Nie dotyczy

Wybierz rodzaj świadczenia:

☐ emerytura ☐ świadczenie przedemerytalne ☐ renta rodzinna

☐ emerytura pomostowa ☐ renta z tytułu niezdolności do pracy ☐ renta socjalna

☐ renta inwalidzka ☐ nauczycielskie świadczenie kompensacyjne ☐ uposażenie

☐ rodzicielskie świadczenie uzupełniające ☐ świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji

☐ świadczenie pieniężne dla członka rodziny funkcjonariusza lub żołnierza zawodowego, którego śmierć nastąpiła w związku ze służbą albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia

Wybierz instytucję:

☐ ZUS ☐ Wojskowe Biuro Emerytalne ☐ jednostka organizacyjna wymiaru sprawiedliwości

☐ KRUS ☐ Biuro Emerytalne Służby Więziennej ☐ Zakład Emerytalno-Rentowy MSWiA

Podaj adres instytucji oraz numer sprawy – jeśli jest Ci znany

3. Pobieram świadczenie pielęgnacyjne:

☐ TAK ☐ NIE

Jeżeli TAK, podaj nazwę oraz adres organu, który wypłaca świadczenie pielęgnacyjne

4. Pobieram: ☐ Nie dotyczy

☐ świadczenie pieniężne przysługujące osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR

☐ świadczenie w wysokości dodatku kombatanckiego

☐ świadczenie pieniężne przysługujące żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnionym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu lub batalionach budowlanych

☐ świadczenie pieniężne przysługujące cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych

☐ ryczałt energetyczny ☐ dodatek kompensacyjny ☐ ekwiwalent węglowy

Podaj jednostkę ZUS, która wypłaca świadczenie, oraz numer sprawy

5. Po przyznaniu emerytury (punkt ten nie dotyczy Cię, jeżeli ubiegasz się o emeryturę nauczycielską na podstawie art. 88a Karty Nauczyciela):

☐ nie zamierzam osiągać przychodów.

☐ zamierzam osiągać przychody (w Polsce lub za granicą) w wysokości, która:

☐ nie powoduje zawieszenia lub zmniejszenia świadczenia ☐ powoduje zmniejszenie świadczenia ☐ powoduje zawieszenie świadczenia

Nie wypełniaj, jeśli osiągnąłeś powszechny wiek emerytalny i nie jesteś uprawniony do renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową.

6. Po przyznaniu emerytury (dotyczy Cię, jeżeli ubiegasz się o emeryturę nauczycielską na podstawie art. 88a Karty Nauczyciela):

☐ nie zamierzam osiągać przychodów.

☐ zamierzam osiągać przychody (w Polsce lub za granicą):

☐ a) na stanowisku nauczyciela, wychowawcy lub innego pracownika pedagogicznego w przedszkolu, szkole, placówce lub innej jednostce organizacyjnej, wymienionej w art. 1 ustawy z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela, w łącznym wymiarze czasu pracy:

☐ ½ etatu lub poniżej ½ etatu

☐ powyżej ½ etatu

Mam zgodę organu sprawującego nadzór pedagogiczny na wykonywanie takiej pracy ☐ TAK ☐ NIE

☐ b) z tytułu innej pracy zarobkowej w wysokości, która:

☐ nie powoduje zawieszenia lub zmniejszenia świadczenia ☐ powoduje zmniejszenie świadczenia ☐ powoduje zawieszenie świadczenia

7. Pozostaję nadal w stosunku pracy (w Polsce lub za granicą): ☐ TAK ☐ NIE

Jeśli TAK, podaj wszystkich pracodawców, z którymi trwa stosunek pracy. Podaj, kiedy nastąpi rozwiązanie stosunku pracy.

8. Mam okresy ubezpieczenia/zamieszkania w państwach UE/EFTA, w Wielkiej Brytanii:

☐ TAK ☐ NIE

Jeśli TAK, podaj, w którym z tych państw byłeś ostatnio ubezpieczony:

9. Mam okresy ubezpieczenia/zamieszkania w państwach, z którymi Polska zawarła dwustronną umowę o zabezpieczeniu społecznym:

☐ TAK ☐ NIE

Jeśli TAK, podaj, w którym z tych państw byłeś ostatnio ubezpieczony:

Ważne! Jeśli nie wskażesz okresów ubezpieczenia/zamieszkania w państwach UE/EFTA albo w Wielkiej Brytanii nie zostanie rozpoczęte postępowanie o emeryturę zagraniczną, a data złożenia tego wniosku w ZUS nie będzie uznana za datę złożenia wniosku o świadczenie zagraniczne.

Jeśli masz okresy ubezpieczenia lub zamieszkania w państwach UE/ EFTA albo w Wielkiej Brytanii, wypełnij dodatkowo formularz E207 PL.

Jeżeli starasz się również o emeryturę z zagranicznej instytucji ubezpieczeniowej za okresy ubezpieczenia lub zamieszkania:

— w państwach UE/ EFTA albo w Wielkiej Brytanii – dodatkowo wypełnij *Załącznik do wniosku o emeryturę dla osób, które ubiegają się o emeryturę z zagranicznej instytucji państw UE/ EFTA* (załącznik EMZ);

— w państwach, z którymi Polska zawarła umowy dwustronne o zabezpieczeniu społecznym – dodatkowo wypełnij formularz wniosku odpowiedni dla państwa, w którym byłeś ubezpieczony (np. WZO-PL-1 dla USA, AU-PL 3 dla Australii, PL-CAN 1 dla Kanady).

10. Emeryturę proszę przekazywać:

☐ w Polsce na rachunek bankowy

Podaj numer rachunku, którego jesteś właścicielem lub współwłaścicielem, jeśli chcesz otrzymywać wypłatę emerytury na ten rachunek

Jeśli chcesz, aby emerytura z zagranicznej instytucji ubezpieczeniowej państwa UE/EFTA albo w Wielkiej Brytanii była wypłacana na Twój rachunek bankowy w Polsce, to na stronie 1 załącznika EMZ podaj numer rachunku bankowego w Polsce w standardzie IBAN.

☐ na adres w Polsce:

Wybierz adres, na który ma być przekazywana emerytura

☐ zamieszkania ☐ ostatniego miejsca zamieszkania/ miejsca pobytu ☐ do korespondencji

11. Proszę o odroczenie przyznania emerytury z następującego państwa

Ważne! Jeśli prosisz o odroczenie przyznania emerytury z danego państwa, to aby uzyskać świadczenie z tego państwa w przyszłości, będziesz musiał ponownie złożyć wniosek o emeryturę zagraniczną.

Załączniki

Liczba dołączonych dokumentów

Sposób odbioru odpowiedzi

☐ w placówce ZUS (osobiście lub przez osobę upoważnioną)

☐ pocztą na adres do korespondencji wskazany we wniosku

☐ na moim koncie na Platformie Usług Elektronicznych (PUE ZUS)

Oświadczam, że dane zawarte we wniosku podaję zgodnie z prawdą, co potwierdzam złożonym podpisem.

Data

dd / mm / rrrr

Czytelny podpis

Informacje, o których mowa w art. 13 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (RODO), są dostępne w centrali lub terenowych jednostkach organizacyjnych ZUS oraz na stronie internetowej ZUS pod adresem: https://bip.zus.pl/rodo

INFORMACJA
do wniosku o emeryturę

Co załatwisz tym wnioskiem

1. Gdy złożysz ten wniosek:
- rozpatrzymy Twoje uprawnienia do emerytury z ZUS (w tym do okresowej emerytury kapitałowej[1]) i wydamy decyzję w tej sprawie oraz
- rozpoczniemy postępowanie o emeryturę z zagranicznej instytucji ubezpieczeniowej – jeśli masz okresy ubezpieczenia lub zamieszkania za granicą w państwach członkowskich Unii Europejskiej (UE) / Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) albo w Wielkiej Brytanii.

Ważne!
Jeżeli nabędziesz prawo do świadczenia, to wydamy Ci dokument elektroniczny – mLegitymację.
mLegitymację przechowuje się w aplikacji mObywatel i okazuje się za jej pomocą.

Jak pobrać mLegitymację i z niej korzystać
Jeżeli chcesz korzystać z legitymacji emeryta-rencisty w formie dokumentu elektronicznego (mLegitymacji) – musisz ją pobrać na własne urządzenie mobilne (np. smartfon) i okazywać przy użyciu aplikacji mObywatel. Jeśli używasz tej aplikacji, to mLegitymacja będzie dostępna po uruchomieniu mObywatela i dodaniu dokumentu Legitymacja emeryta-rencisty do swojego profilu. Jeśli nie używasz tej aplikacji, pobierz ją i zainstaluj na swoim urządzeniu.
Na stronie **www.gov.pl** znajdziesz instrukcję, jak pobrać aplikację mObywatel.

Możesz również złożyć wniosek o wydanie legitymacji emeryta-rencisty w formie plastikowej karty. Możesz skorzystać z formularza ERL.

2. Nie masz jeszcze wyliczonego kapitału początkowego? Ustalimy Ci go na podstawie tego wniosku, jeśli kapitał ma wpływ na wysokość Twojej emerytury.

Ważne!
Jeśli zmieni się Twój adres, zarówno w toku postępowania, jak i po jego zakończeniu, masz obowiązek zawiadomić o tym fakcie ZUS. Jeśli nie dopełnisz tego obowiązku, doręczenie pisma pod dotychczasowym adresem ma skutek prawny.

Która placówka ZUS rozpatruje Twój wniosek

3. Wniosek o emeryturę możesz złożyć w każdej placówce ZUS, jednakże:
- wniosek ten rozpatruje placówka ZUS właściwa ze względu na Twoje miejsce zamieszkania,
- jeśli nie masz adresu zamieszkania w Polsce, wniosek rozpatruje placówka ZUS właściwa ze względu na Twój adres miejsca pobytu lub adres ostatniego miejsca zamieszkania w Polsce,
- jeśli masz okresy ubezpieczenia lub zamieszkania za granicą w państwie członkowskim UE albo EFTA, w Wielkiej Brytanii lub w państwie, z którym Polska zawarła umowę dwustronną o zabezpieczeniu społecznym, Twój wniosek rozpatruje oraz przekazuje do zagranicznej instytucji ubezpieczeniowej jedna z placówek ZUS[2], które realizują umowy międzynarodowe,
- jeśli mieszkasz za granicą w państwie, z którym Polska nie zawarła umowy dwustronnej o zabezpieczeniu społecznym, Twój wniosek rozpatruje placówka ZUS właściwa ze względu na Twoje ostatnie miejsce zamieszkania w Polsce.

Zawsze możesz złożyć wniosek o emeryturę elektronicznie – przez Platformę Usług Elektronicznych (PUE)/eZUS, do której zalogujesz się na stronie **www.zus.pl**. Musisz wówczas mieć założone konto na PUE/eZUS. Jednakże dokumenty, które dołączasz do wniosku, złóż w oryginale w placówce ZUS albo wyślij je pocztą.

Jak wycofać wniosek

4. Możesz wycofać ten wniosek pisemnie lub ustnie do protokołu. Nie musisz tego uzasadniać.

Wniosek o emeryturę z ZUS możesz wycofać:
- jeśli nie otrzymałeś decyzji w tej sprawie,
- w ciągu miesiąca od dnia, w którym otrzymałeś decyzję.

---

[1] Okresowa emerytura kapitałowa dotyczy Cię, jeżeli jesteś kobietą, członkiem otwartego funduszu emerytalnego w rozumieniu art. 3 pkt 4a ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych oraz osiągnęłaś powszechny wiek emerytalny i masz ustalone prawo do emerytury na nowych zasadach.

[2] Wykaz placówek ZUS znajdziesz na stronie www.zus.pl.

Gdy wycofasz wniosek, umorzymy postępowanie w sprawie emerytury.

Jeśli wycofasz wniosek dotyczący emerytury zagranicznej, przekażemy informację do zagranicznej instytucji ubezpieczeniowej.

Odroczenie przyznania zagranicznej emerytury

5. Jeśli nie chcesz, aby wniosek o emeryturę złożony w ZUS spowodował również ustalanie prawa do emerytury przez zagraniczną instytucję państwa członkowskiego UE/EFTA albo Wielkiej Brytanii lub państwa, z którym Polska zawarła umowę dwustronną o zabezpieczeniu społecznym, możesz na tym formularzu wniosku prosić o odroczenie przyznania zagranicznej emerytury.

Jeżeli zaznaczysz na tym formularzu, że chcesz odroczenia przyznania zagranicznej emerytury z danego państwa, to aby uzyskać emeryturę z tego państwa w przyszłości, będziesz musiał ponownie złożyć wniosek o emeryturę zagraniczną.

Członkostwo w OFE

6. Jesteś członkiem otwartego funduszu emerytalnego (OFE)[3], jeżeli:
- część Twojej składki na ubezpieczenie emerytalne jest odprowadzana do OFE,
- część Twojej składki przestała być odprowadzana do OFE i jest zapisywana na subkoncie w ZUS[4],
- Twoje środki są zapisane na subkoncie w ZUS[4],
- Twoje środki zgromadzone na rachunku w OFE zostały przekazane na subkonto w ZUS[4].

7. Jesteś mężczyzną i członkiem OFE oraz osiągnąłeś już powszechny wiek emerytalny? Przy ustalaniu wysokości Twojej emerytury uwzględnimy środki, które masz na subkoncie w ZUS.

Jesteś kobietą i członkiem OFE oraz po raz pierwszy wniosek o emeryturę składasz po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego przewidzianego dla mężczyzny? Powyższa zasada również Cię dotyczy.

Rekompensata za okresy pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze

8. Urodziłeś się po 31 grudnia 1948 r. oraz:
a) nie masz ustalonego prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS[5] lub przepisów odrębnych,
b) masz przebyty przed 1 stycznia 2009 r. okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat[5],

wtedy ustalimy, czy przysługuje Ci rekompensata[6].

Do wniosku o emeryturę dołącz dokumenty potwierdzające wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przed 1 stycznia 2009 r.

Potrzebne dokumenty

9. Dokumenty, na podstawie których ustalamy emeryturę, to w szczególności:
- formularz unijny E 207 PL *Informacje dotyczące przebiegu ubezpieczenia osoby ubezpieczonej* – dotyczy osób, które mają okresy ubezpieczenia w Polsce oraz okresy ubezpieczenia w innych państwach członkowskich UE/EFTA albo Wielkiej Brytanii,
- „Informacja o okresach składkowych i nieskładkowych" (formularz ERP-6),
- zaświadczenia pracodawców (świadectwa pracy) lub innego właściwego organu potwierdzające okresy składkowe i nieskładkowe w Polsce,
- zaświadczenia pracodawców (świadectwa pracy) potwierdzające wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze[7],
- dokumenty potwierdzające okresy ubezpieczenia za granicą – w państwach, z którymi Polska zawarła umowy dwustronne o zabezpieczeniu społecznym, lub w państwach członkowskich UE/EFTA, w Wielkiej Brytanii,
- zaświadczenie pracodawcy (płatnika składek) o zatrudnieniu i wysokości wynagrodzenia, które stanowiło podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w Polsce (może być wystawione na dotychczasowym druku ERP-7),

---

[3] W rozumieniu art. 3 pkt 4a ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych.
[4] O którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.
[5] Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.
[6] Na warunkach określonych w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.
[7] W rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

— legitymacja ubezpieczeniowa zawierająca wpisy dotyczące okresów zatrudnienia i wysokości zarobków,
— odpis aktu urodzenia dziecka, albo jeśli chcesz aby to ZUS pozyskał taki dokument z USC w wersji elektronicznej – Oświadczenie na potrzeby pozyskania akt stanu cywilnego (formularz EASC),
— zaświadczenie szkoły wyższej potwierdzające okres nauki i programowy tok jej trwania,
— książeczka wojskowa lub zaświadczenie z wojskowej komendy uzupełnień o okresie czynnej służby wojskowej.

Dodatkowe dokumenty, na podstawie których ustalamy nową emeryturę nauczycielską:
— dokumenty potwierdzające okresy wykonywania pracy nauczycielskiej (świadectwa pracy, zaświadczenia),
— dokument potwierdzający rozwiązanie stosunku pracy albo jego wygaśnięcie w szczególnych okolicznościach, o ile pracodawca nie złożył do ZUS dokumentu ZUS ZWUA, w którym potwierdził wymienione okoliczności.

Osoby, które po przyznaniu świadczenia zamierzają ponownie podjąć zatrudnienie na stanowisku nauczyciela, wychowawcy lub innego pracownika pedagogicznego w przedszkolu, szkole, placówce lub innej jednostce organizacyjnej wymienionej w art. 1 Karty Nauczyciela (w łącznym wymiarze nie wyższym niż 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć), powinny dołączyć dokument potwierdzający zgodę organu sprawującego nadzór pedagogiczny na wykonywanie takiej pracy.

Ważne!

- Prawo do emerytury nauczycielskiej nie przysługuje, jeżeli nauczyciel nie rozwiązał stosunku pracy za granicą w państwie członkowskim UE/EFTA/Wielkiej Brytanii lub państwie umownym (zasada ta nie dotyczy tylko nauczycieli zatrudnionych w Australii).
- Jeżeli urodziłeś się po 31 grudnia 1948 r. i wnioskujesz o emeryturę ustalaną w całości według nowych zasad i masz ustalony kapitał początkowy – do wniosku dołącz jedynie wypełnioną „Informację o okresach składkowych i nieskładkowych" (formularz ERP-6). Prawo do emerytury, której dotyczy wniosek, nabędziesz bez względu na wymiar udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych. Jednkaże przekazana przez Ciebie informacja o okresach składkowych i nieskładkowych będzie dla nas pomocna przy ustalaniu okresu uprawniającego do podwyższenia nowej emerytury do kwoty najniższgo świadczenia[8] – jeżeli zajdzie taka potrzeba.
- Gdy wnioskowałeś wcześniej o inne świadczenie lub o ustalenie kapitału początkowego i przedłożyłeś dowody potwierdzające przebyte przez Ciebie okresy, wówczas w formularzu ERP-6 w polu *Wymień dołączone dowody* przy takim okresie wpisz, że dowody już przedłożyłeś, ubiegając się o inne świadczenie / ustalenie kapitału początkowego.
- Nie musisz dołączać do wniosku dokumentów potwierdzających przebyte przez Ciebie po 1998 r. okresy:
  — składkowe, za które została opłacona składka na ubezpieczenia emerytalne i rentowe,
  — nieskładkowe takie jak: okresy pobierania wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy, zasiłków chorobowych i opiekuńczych, świadczenia rehabilitacyjnego,

  ponieważ uwzględnimy je na podstawie zapisów na Twoim indywidualnym koncie ubezpieczonego w ZUS. Pamiętaj jednak, aby dołączyć dokumenty, które pozwolą Ci udowodnić określone warunki wymagane do przyznania emerytury, której dotyczy wniosek (w tym dokumenty za okresy pracy po 1998 r.). Przykładowo:
  — do wniosku o emeryturę nauczycielską[9] dołącz dokumenty potwierdzające okresy wykonywania pracy w charakterze nauczyciela oraz fakt, tryb i podstawę prawną rozwiązania stosunku pracy lub jego wygaśnięcia,
  — do wniosku o górniczą emeryturę bez względu na wiek[10] dołącz dokumenty potwierdzające okresy wykonywania pracy górniczej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Podstawa wymiaru emerytury ustalanej na dotychczasowych zasadach

10. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjmujemy Twoje wynagrodzenie, przychód, dochód, który stanowił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne lub na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, osiągane uposażenie. Przyjmujemy także kwoty zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego i opiekuńczego oraz wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy, świadczenia rehabilitacyjnego i wyrównawczego, zasiłku wyrównawczego i dodatku wyrównawczego.

11. Podstawę wymiaru emerytury ustalamy:
— z 10 kolejnych lat kalendarzowych, które wybierzesz z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym złożyłeś ten wniosek,
— z 10 kolejnych lat kalendarzowych, które poprzedzają bezpośrednio rok, od którego pobierasz zasiłek przedemerytalny, jeżeli w ciągu ostatnich 20 lat co najmniej przez 10 lat pobierałeś ten zasiłek,
— z 20 lat kalendarzowych, które wybierzesz z całego Twojego stażu pracy, przypadających przed rokiem, w którym złożyłeś ten wniosek.

[8] Na podstawie art. 87 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.
[9] O której mowa w art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela.
[10] O której mowa w art. 50e ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Jeżeli w ciągu 10 kolejnych lat kalendarzowych byłeś też ubezpieczony za granicą w państwie, z którym Polska zawarła umowę dwustronną o zabezpieczeniu społecznym, albo w państwie członkowskim UE/EFTA, w Wielkiej Brytanii – podstawa wymiaru emerytury może być ustalona z pominięciem pełnych lat ubezpieczenia za granicą.

Jeżeli w ciągu 20 lat poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłaszasz ten wniosek, nie byłeś ubezpieczony w Polsce, podstawę wymiaru Twojej emerytury może stanowić podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych przypadających bezpośrednio przed rokiem, w którym po raz pierwszy byłeś ubezpieczony za granicą.

Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury możesz również wskazać podstawę wymiaru:
— renty z tytułu niezdolności do pracy,
— emerytury obliczonej, aby ustalić świadczenie przedemerytalne.

12. Jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie, który wskażesz, za podstawę przyjmiemy kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników – proporcjonalnie do okresu pracy i wymiaru czasu pracy.

Kapitał początkowy

13. Kapitał początkowy obliczamy, jeśli urodziłeś się po 31 grudnia 1948 r. i masz opłacone składki na ubezpieczenie społeczne przed 1 stycznia 1999 r. Kapitał początkowy uwzględniany jest przy obliczaniu emerytury ustalanej według nowych zasad.

Jeśli nie masz jeszcze ustalonego kapitału początkowego, do tego wniosku dołącz dokumenty (zob. pkt 9), które potwierdzą okresy pracy i wysokość Twoich zarobków w okresie:
— 10 kolejnych lat kalendarzowych wybranych z okresu przed 1 stycznia 1999 r.,
— 20 lat kalendarzowych dowolnie wybranych z całego Twojego stażu pracy przed 1 stycznia 1999 r.

14. Jeżeli w ciągu 10 kolejnych lat kalendarzowych byłeś też ubezpieczony za granicą w państwie, z którym Polska zawarła umowę dwustronną o zabezpieczeniu społecznym, albo w państwie członkowskim UE/EFTA lub w Wielkiej Brytanii – podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalimy z pominięciem pełnych lat kalendarzowych ubezpieczenia za granicą.

15. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalimy z faktycznego okresu podlegania ubezpieczeniu przed 1999 r., jeżeli:
— urodziłeś się 31 grudnia 1968 r. lub później i nie możesz udowodnić 10 kolejnych lat kalendarzowych, w których osiągałeś zarobki,
— urodziłeś się przed 31 grudnia 1968 r. i nie możesz udowodnić zarobków z 10 kolejnych kalendarzowych z powodu odbywania czynnej służby wojskowej lub pełnienia zastępczej służby wojskowej, korzystania z urlopu wychowawczego albo nauki w szkole wyższej na jednym kierunku, pod warunkiem że nauka ta została ukończona.

16. Jeśli miałeś prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy 31 grudnia 1998 r. i zachowałeś prawo do tej renty 1 stycznia 1999 r., do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego możemy przyjąć wskaźnik wysokości podstawy wymiaru renty z decyzji, w której przyznaliśmy Ci rentę lub przeliczyliśmy jej wysokość.

Zawieszenie prawa do emerytury lub obniżenie jej wysokości

17. Jeśli masz ukończony powszechny wiek emerytalny – 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn – i osiągasz zarobki, to Twoje zarobki nie mają wpływu na wypłatę emerytury.

18. Jeśli nie masz ukończonego powszechnego wieku emerytalnego i osiągasz zarobki:
— wyższe niż 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy (ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego[11]) – zawiesimy wypłatę Twojej emerytury,
— nie wyższe niż 130% przeciętnego wynagrodzenia, a wyższe niż 70% tego wynagrodzenia – zmniejszymy kwotę Twojej emerytury,
— nie wyższe niż 70% przeciętnego wynagrodzenia – nie zmniejszymy Twojej emerytury.

Do zarobków wliczamy także zasiłki, które pobierasz – chorobowy, macierzyński i opiekuńczy – oraz wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy, świadczenie rehabilitacyjne i wyrównawcze, a także zasiłek wyrównawczy i dodatek wyrównawczy.

Ważne!
Bierzemy pod uwagę Twoje zarobki także wtedy, gdy pracujesz lub prowadzisz działalność za granicą.

[11] Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w danym kwartale ogłasza w komunikacie Prezes Głównego Urzędu Statystycznego. Kwoty równe 70% i 130% przeciętnego wynagrodzenia znajdziesz na stronie www.zus.pl w zakładce [Baza wiedzy] → [Składki, wskaźniki, odsetki] → [Wskaźniki] → [Emerytury i renty].

19. Zawiesimy Ci wypłatę emerytury bez względu na Twój wiek i wysokość zarobków, jeżeli kontynuujesz zatrudnienie bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywałeś je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. Dotyczy to również osób pozostających w stosunku pracy za granicą, do których stosuje się polskie przepisy prawa pracy lub odpowiednie przepisy prawa państw członkowskich UE/EFTA, Wielkiej Brytanii lub innych państw, z którymi Polska zawarła umowy dwustronne o zabezpieczeniu społecznym (oprócz Australii[12]).

20. Jeśli jesteś nauczycielem, masz prawo do nowej emerytury nauczycielskiej (NEN) i nie ukończyłeś powszechnego wieku emerytalnego, prawo to może ulec zawieszeniu.

Twoje prawo do NEN zostanie zawieszone bez względu na wysokość Twojego przychodu, jeśli podejmiesz pracę na stanowisku nauczyciela, wychowawcy lub innego pracownika pedagogicznego w przedszkolu, szkole, placówce lub innej jednostce organizacyjnej wymienionej w art. 1 Karty Nauczyciela:
— w łącznym wymiarze wyższym niż 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć lub
— bez zgody organu sprawującego nadzór pedagogiczny.

Oznacza to, że możesz pobierać świadczenie w przypadku podjęcia ww. pracy, jeśli jej łączny wymiar nie będzie wyższy niż 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć oraz otrzymasz zgodę organu sprawującego nadzór pedagogiczny.

Dotyczy to także pracy za granicą w państwach członkowskich UE / EFTA / Wielka Brytania i państwach, z którymi Polskę łączy dwustronna umowa o zabezpieczeniu społecznym, z wyjątkiem Australii, Kanady i Izraela.

21. Zaczniemy wypłacać Twoją emeryturę, która została zawieszona z przyczyn, o których mowa w pkt 19:
— od pierwszego dnia następnego miesiąca, jeśli rozwiążesz stosunek pracy z ostatnim dniem miesiąca,
— od miesiąca, w którym rozwiążesz stosunek pracy – jeśli nie będzie to ostatni dzień tego miesiąca,
jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym złożysz wniosek o podjęcie wypłaty emerytury wraz z dokumentem potwierdzającym rozwiązanie stosunku pracy.

Jeśli mieszkasz za granicą w państwie członkowskim UE/EFTA, w Wielkiej Brytanii lub w państwie, z którym Polska zawarła umowę dwustronną o zabezpieczeniu społecznym, dokument potwierdzający rozwiązanie stosunku pracy możesz złożyć za pośrednictwem instytucji ubezpieczeniowej państwa zamieszkania.

22. Jeśli jesteś uprawniony do renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową w zbiegu z emeryturą, to niezależnie od wysokości Twoich zarobków wstrzymamy wypłatę jednego z tych świadczeń. Wypłacimy jedno wybrane przez Ciebie świadczenie, które rozliczymy na ogólnych zasadach.

Zgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego emeryta mieszkającego w Polsce oraz członków jego rodziny

23. Jako emeryta zgłosimy Cię do ubezpieczenia zdrowotnego. Na Twój wniosek zgłosimy także członków Twojej rodziny. Podaj ich dane na formularzu EUZ „Wniosek o: zgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego/ wyrejestrowanie z ubezpieczenia zdrowotnego członków rodziny świadczeniobiorcy".

24. Obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego powstaje od dnia, od którego przysługuje Ci wypłata emerytury. Ubezpieczenie to wygasa z dniem, kiedy przestaniemy wypłacać emeryturę. W takiej sytuacji wyrejestrujemy z tego ubezpieczenia Ciebie i członków Twojej rodziny.

25. Jeżeli w stosunku do Ciebie wygasł obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego, a ubiegasz się o przyznanie emerytury, wówczas masz prawo do świadczeń z ubezpieczenia zdrowotnego.

Zgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego emeryta mieszkającego za granicą, w państwie członkowskim UE/EFTA albo w Wielkiej Brytanii

26. Ustalenia, czy określony emeryt otrzymujący świadczenie z ZUS i mieszkający w innym niż Polska państwie członkowskim UE/EFTA albo w Wielkiej Brytanii podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu w Polsce, dokonuje Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ).

27. NFZ na Twój wniosek ustali, czy polskie ustawodawstwo w zakresie ubezpieczenia zdrowotnego jest właściwe w odniesieniu do Ciebie. Dopiero po otrzymaniu z NFZ zawiadomienia o powstaniu obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego oddział ZUS wypłacający emeryturę zgłosi Cię do ubezpieczenia zdrowotnego oraz pobierze od wypłacanej Ci emerytury kwotę składki na ubezpieczenie zdrowotne i odprowadzi do NFZ. Na Twój wniosek zgłosimy do ubezpieczenia zdrowotnego członków Twojej rodziny.

[12] Umowa po stronie australijskiej obejmuje wyłącznie emerytury z tytułu zamieszkania w tym państwie.

Zgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego emeryta mieszkającego za granicą, w państwie, z którym Polska zawarła umowę dwustronną o zabezpieczeniu społecznym

28. Jeśli mieszkasz za granicą w państwie innym niż państwo członkowskie UE/EFTA, Wielka Brytania i pobierasz emeryturę z ZUS, to z Twojej emerytury nie potrącamy składki na ubezpieczenie zdrowotne. To oznacza, że nie jesteś objęty ubezpieczeniem zdrowotnym w Polsce.

Więcej informacji w sprawie prawa do leczenia w Polsce uzyskasz w NFZ.

Identyfikator podatkowy

29. Twoim identyfikatorem podatkowym[13] jest:
- NIP – jeśli prowadzisz działalność gospodarczą lub płacisz podatek od towarów i usług,
- numer PESEL – w każdym innym przypadku.

Jeżeli podlegasz ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności lub współpracy przy jej wykonaniu

30. Jeśli podlegasz ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności lub współpracy przy jej wykonywaniu, od dnia przyznania emerytury utracisz tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, a tym samym nie będziesz już mógł podlegać dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu i otrzymywać świadczeń z tego ubezpiecznia. Świadczenia pieniężne w razie choroby z ubezpieczenia chorobowego lub wypadkowego wypłacone za okres od dnia, od którego została przyznana emerytura, będą zatem świadczeniami nienależnymi i będą podlegały zwrotowi.

Gdzie znajdziesz więcej informacji o emeryturach

31. Informacje na temat:
- warunków przyznawania emerytury oraz obliczania jej wysokości,
- zasad uwzględniania okresów ubezpieczenia za granicą przy ustalaniu polskich emerytur

uzyskasz w każdej placówce ZUS (także podczas e-wizyty; zob. www.zus.pl/e-wizyta) lub na naszej stronie internetowej **www.zus.pl.** Na stronie www.zus.pl znajdziesz też listę naszych placówek wraz z adresami i godzinami przyjęć. W zakładce Kalkulatory emerytalne możesz samodzielnie obliczyć prognozowaną wysokość swojej emerytury.

[13] Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 13 października 1995 r. o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników.